

Is (non-Jewish) Cheese Kosher?

Session 1: Between Kashrut and Avodah Zarah

Jeremy Tabick – tabick@hadar.org

Limmud Beit Midrash 2019

מקור לא ידוע

אמר הקב"ה למשה, "לא תבשל גדי בחלב אמו."
ענה משה, "הבנתי, הכוונה שאסור לבשל יחד כל בשר וחלב."
"לא", אמר הקב"ה, "לא תבשל גדי בחלב אמו."
"אהה", אמר משה, "הכוונה שאסור גם לאכול בשר וחלב."
"לא", לא תבשל גדי בחלב אמו."
"אהה", צריך לעשות הפרדה של שש שעות בין בשר וחלב."
"תעשה מה שאתה רוצה..."

שולחן ערוך, יורה דעה פז:א

כתוב בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמו" ג' פעמים, אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה, והוציא אכילה בלשון בישול לומר: שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול, אבל מדרבנן אסור בכל ענין.

משנה עבודה זרה ב:ג-ו

ג אלו דברים של גוים אסורין ואסורין אסור הנאה...

A. How is בשר בחלב connected to idolatry?

שמות כג:יד-יט

יד שלש רגלים תחג לי בשנה: טו את־חג המצות תשמר שבועת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חדש האביב
כִּי־בו יֵצְאֶת מִמִּצְרַיִם וְלֹא־יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם: טז וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסֹף בְּצֵאת הַשָּׁנָה
בְּאֶסְפָּךָ אֶת־מַעֲשֵׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה: יז שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל־פְּנֵי הָאֵדֶן | יְקִיָּק: יח לֹא־תִזְבַּח עַל־חֲמֶץ
דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יֵלִין חֶלֶב־חֲגִי עַד־בֹּקֶר: יט רֹאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְקִיָּק אֶלֶּהֶיךָ לֹא־תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלֵב אָמו:

דברים יד:ג-כא

ג לא תאכל כל-תועבה: ... יט וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו: כ כל-עוף טהור תאכלו: כא לא-תאכלו כל-נבלה לגר אשר-בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליקחך אלהיך לא-תבשל גדי בחלב אמו:

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מח

ואמנם איסור בשר בחלב עם היותו מזון עב מאד בלא ספק ומוליד מלוי רב, אין רחוק אצלי שיש בו ריח עבודה זרה, אולי כך היו עושין בעבודה מעבודתיה או בחג מחגייהם, וממה שמחזק זה אצלי זכר התורה אותו שני פעמים, תחלת מה שצותה עליו עם מצות החג שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, כאלו אמר בעת חגיכם ובואכם לפני לא תבשל מה שתבשל שם על דרך פלוני כמו שהיו הם עושים, זהו הטעם החזק אצלי בענין, ואמנם לא ראיתי זה כתוב במה שראיתיה מספרי הצאב"ה.

ר' יוסף בכור שור שמות כג:ט

לא תבשל גדי בחלב אמו: לפי הפשט, "בישול" לשון גידול וגמר, כמו "הבשילו אשכולותיה ענבים". והכי קאמר: לא תניחנו לגדל ולגמול בחלב אמו, שתאחרנו עד שתגדלנו האם בחלבה, אלא בראשית תביאנו, דומיית תחילת הפסוק שאמר: "ראשית בכורי אדמתך".

B. Cheese in Hazal

משנה חולין ח

א כל הבשר אסור לבשל בחלב, חוץ מבשר דגים וחסידים.
ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן, חוץ מבשר דגים וחסידים.
הנזדר מן הבשר, מתר בבשר דגים וחסידים.
העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים, לא עולה ולא נאכל. אמר רבי יוסי, זו מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל.
באיזה שלחן אמרו, בשלחן שאוכל עליו. אבל בשלחן שסוּדָר עליו את התבשיל, נותן זה בצד זה ואינו חושש: ב צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת, ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה, ואין חוששין:
ג טפת חלב שנפלה על החתיכה, אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה, אסור.
נער את הקדרה, אם יש בה בנותן טעם באותה קדרה, אסור.
הכחל, קורעו ומוציא את חלבו. לא קרעו, אינו עובר עליו.
הלב, קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו, אינו עובר עליו.
המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן, אינו עובר בלא תעשה:

ד בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אסור לבשל ואסור בהנאה.
בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה, בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה, מתר לבשל ומתר בהנאה.

רבי עקיבא אומר, חיה ועוף אינם מן התורה, שנאמר, לא תבשל גדי בחלב אמו, שלש פעמים, פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה.

רבי יוסי הגלילי אומר, נאמר (דברים יד), לא תאכלו כל נבלה, ונאמר (שם), לא תבשל גדי בחלב אמו, את שאסור משום נבלה, אסור לבשל בחלב. עוף, שאסור משום נבלה, יכול יהא אסור לבשל בחלב, תלמוד לומר בחלב אמו, יצא עוף, שאין לו חלב אם:

ה קיבת נכרי ושל נבלה, הרי זו אסורה.
המעמיד בעור של קבה כשרה, אם יש בנוותן טעם, הרי זו אסורה.
כשרה שיניקה מן הטרפה, קבתה אסורה. טרפה שיניקה מן הכשרה, קבתה מתרת, מפני שכנוס במעיה:

ו חמר בחלב מבדם, וחמר בדם מבחלב.
חמר בחלב, שהחלב מועילין בו, וחיבין עליו משום פגול ונותר וטמא. מה שאין כן בדם.
וחמר בדם, שהדם נוהג בבמה וחתיה ועוף, בין טמאים ובין טהורים, וחלב אינו נוהג אלא בבמה טהורה בלבד:

תוספתא חולין ח:ג-ד (כ"י לונדון)

ג כחל שבישלו בחלבו - מותר,
קיבה שבישלה - חייב...
בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה - אסור ברפואה ובהנאה, ר"ש מתיר בהנאה.
בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה, בשר חיה ועופות טהורין בחלב בהמה טמאה - ר"ע פוטר על בישולו שנאמר
גדי גדי ג"פ:

ד קיבת הנכרי ושל נבלה - הרי זו אסורה.
חזרו לומר: מעמידין בקיבת נכרי ובקיבת נבלה ואין חוששין.
ר' יוסי אומר: כשרה שיניקה מן הטרפה - קיבתה אסורה, וטרפה שיניקה מן הכשרה - קיבתה מותרת, מפני שכנוס במעיה:

משנה עבודה זרה ב:ג-ו

ג אלו דברים של גוים אסורין ואסורין אסור הנאה: היין, והחמץ של גוים שהיה מתחלתו יין, וחרס הדריני, ועורות לבובין.
רבן שמעון בן גמליאל אומר, בזמן שהקדש שלו עגול, אסור. משוק, מתר.
בשר הנכנס לעבודה זרה, מתר. והיוצא, אסור, מפני שהוא כזבחי מתים - דברי רבי עקיבא.
ההולכין לתרפות, אסור לשאת ולתת עמם. והבאין, מתרין:
ד נודות הגוים וקנקניהן ויין של ישראל כנוס בהן, אסורין ואסורין אסור הנאה - דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסורין אסור הנאה.
החרצנים והזגין של גוים, אסורין ואסורין אסור הנאה - דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לחין, אסורין. יבשין, מתרין.
המריס וגבינות בית אנקי של גוים, אסורין (ואסורין) אסור הנאה - דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסורין אסור הנאה:

ה [כ"י קאפמן] אמר רבי יהודה:
שאל [רבי ישמעאל את] רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך. מפני מה אסרו גבינת גוים?
אמר לו: מפני שמעמידין אותה בקיבת הנבלה.
[כ"י פרמא: חזרו] אמר לו: והלא קבית העולה חמורה מקיבת הנבלה? ואמרו: כהן שדעתו יפה שורפה חיה, ולא
הודו לא חכמים אלא אמרו לא נהנין ולא מועלין!
אמרו לו: מפני שמעמידין אותה בקבת (הנבילה) [עגלי] עבודה זרה.
אמר לו: אם כן, למה לא אסרה בהנייה?
והשיאו לדבר אחר, אמר לו: ישמעאל אחי, היאך אתה קורא - (שיר השירים א) כי טובים דודיך מיין, או כי טובים
דודיך?
אמר לו: כי טובים דודיך מיין.
אמר לו: אין הדבר כן, שהרי חברו מלמד עליו, לריח שמניך טובים:

ו אלו דברים של גוים אסורין ואין אסורין הנאה: חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, והפת, והשמן שלהן.
רבי ובית דינו התירו בשמן.
ושלקות, וכבשין שדרךן לתת לתוכן יין וחמץ, וטרית טרופה, וציר שאין בה דגה [כלבית שוטטת בו], והחילק, וקרט
של חלתית, ומלח סלקונטית, הרי אלו אסורין ואין אסורין הנאה:
ז אלו מתרין באכילה: חלב שחלבו גוי וישראל רואהו, והדבש. והדברניות אף על פי שמנטפין, אין בהם משום הכשר
משקה. וכבשין שאין דרךן לתת לתוכן יין וחמץ, וטרית שאינה טרופה, וציר שיש בה דגה, ועלה של חלתית, וזיתים
גלסקאות המגלגלין.
רבי יוסי אומר: השלוחין, אסורין.
החגבים הבאים מן הסלולה, אסורין. מן ההפתק, מתרין.
וכן לתרומה: